

ТЕОРІЯ ПОКОЛІНЬ: УКРАЇНА ТА ЗАХІДНА ЄВРОПА

GENERATIONAL THEORY: UKRAINE AND WESTERN EUROPE

Близнюк Т.П.

Blyznyuk T.P.

*к.е.н., докторант кафедри менеджменту та бізнесу
Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця*

blyznyuk.tetyana@gmail.com, +380505346813

<https://www.facebook.com/bliznjuk.tanya>

М

Дослідження феномену зміни поколінь займалися найвидатніші дослідники різних часів такі як Аристотель, Ж. Боден, М. Вебер, Д. Віко, Г. В. Ф. Гегель, Ж. Дромель, В. Дільтей, Е.Дюркгейм, О .Конт, К.Маркс, Дж. Мілль, Ш. Монтеск'є, Т. Парсонс, Платон, С. Солов'єв, П.Сорокін, Г. Спенсер, З. Фрейд, Ф. Енгельс та ін. У працях цих вчених використовувалися різноманітні трактовки поняття «покоління» в рамках різних підходів до дослідження соціальних явищ, однак усі дослідники відзначали зв'язок зміни поколінь з економічними циклами, вважаючи економічні зміни в суспільстві передумовою або наслідком зміни поколінь [3].

Метою даного дослідження є систематизація, аналіз та порівняння основних характеристик (цінностей), притаманних представникам сучасних поколінь Західної Європи та України.

Сучасна теорія поколінь зародилася на початку 90-х років ХХ століття. У 1991 році економіст, фахівець в галузі демографії, Н. Хоув та історик й драматург В. Штраус одночасно та незалежно, досліджуючи соціальний феномен «конфлікту поколінь», дійшли висновку, що конфлікти поколінь обумовлені не різницею у віці, а різницею цінностей [5]. Оскільки цінності, притаманні кожному поколінню залишаються не змінними незалежно від віку [2].

Н. Хоув та В. Штраус [5] визначили періоди, під час яких більшість людей, незалежно від різниці у віці, є носіями схожих цінностей, які сформовані під впливом суспільних, політичних, економічних, соціальних та технологічних подій у зовнішньому середовищі. В рамках даної теорії під поколінням розуміється спільність людей, народжених в певний історичний період, які є носіями схожих цінностей, сформованих під впливом соціальних, культурних, економічних і політичних подій в країні (регіоні) та технічного прогресу [5]. Саме тому моделі поведінки людей, що належать до одного покоління, зовсім не схожі на моделі поведінки представників іншого покоління навіть в однаковому віці [1]. Основою формування цієї теорії поколінь стали цінності, притаманні представникам кожного відповідного покоління [5].

Кожне покоління має ознаки дистинктивності, заснованої на різноманітності цінностей кожного покоління, що визначають подальшу поведінку представників цього покоління. В сучасному суспільстві Західної Європи та України активно функціонують одночасно п'ять поколінь.

Основні характеристики цих поколінь в Західній Європі та Україні систематизовані [1-5], проаналізовані та представлені у таблиці.

Таблиця

Основні характеристики сучасних поколінь Західної Європи та України

Покоління	Фактори формування цінностей		Базові цінності	
	Західна Європа	Україна	Західна Європа	Україна
Мовчазне	Друга світова війна (1939-1945)		відданість дисципліна консерватизм лояльність орієнтація на сім'ю патріотизм повага до влади працьовитість терпіння відповідальність	
	створення ООН (1945) Корейська війна (1950-1953) Велика Депресія	сталінські репресії (початок 1930-х - 1953) індустріалізація (кінець 1920-х-1941) післявоєнна розруха	довіра до уряду та правопорядку стабільність	старанність

	(1929-1939)	(1945-1953) голодомор (1946-1947) смерть Сталіна (1953)		
Бєбі-бумєри	Післявоєнний бум Перший політ в космос (1961) "Холодна війна" (1945-1991)		зацікавленість у персональному зростанні культ успіху лідєрство і влада лояльність оптимізм раціоналізм трудоголізм командний дух	
	Війна у В'єтнамі (1964-1975) Вторгнення до Чехословаччини (1968) Вудсток (1969) рок-музика сексуальна революція	Радянська "відлига" (1950-ті - 1960-ті) СРСР - світова супердержава єдині стандарти навчання в школах гарантованість медичного обслуговування	антивоєнний та антиурядовий настрої культ молодості матеріальна стабільність	колективізм
X	Афганська війна (1979-1989), єра персональних комп'ютерів альтернативна музика енєргєтична криза Падіння Берлінської стіни (1989) СНІД , наркотики Кінець Холодної війни (1991) розпад СРСР (1991)		адаптація безперервне навчання гнучкість глобальна свідомість ігнорування авторитетів індивідуалізм можливість вибору незалежність орієнтація на сім'ю прагматизм підприємництво і інноваційність самостійність свобода технологічна грамотність	
	Буря в пустелі (1991) пришєстя MTV	перебудова (1985-1991) Чорнобиль (1986) тотальний дефіцит (1980-1990-ті) незалежність України (1991)	неформальні погляди	низький патріотизм
Y	розвиток зв'язку і комп'ютерних технологій 9/11 терористичні атаки зброєні кофлікти нові епідємії Єра Гугл глобалізація єра брендів		оптимізм висока самооцінка вміння підкорятися глобальне мислення громадянський обов'язок моральність надзвичайна технологічна грамотність	
	Смерть принцєси Діани (1997)	падіння народжуваності (до 2005) політичні кризи в Україні	комунікабельність миттєва винагорода	

		(2013-2014)	самовпевненість толерантність <i>ще формуються</i>	
Z	терористичні атаки зміни клімату військові конфлікти глобалізація		багатоцільність технологічна залежність <i>ще формуються</i>	
		АТО	честолюбство підприємництво прагматизм реалізм	

1) Мовчазне покоління (роки народження 1925-1945). В Західній Європі їх цінності формувалися до початку 1950-х років, а в Україні – до 1953 року (смерть Сталіна). В цілому цінності цього покоління в Україні та Західній Європі майже однакові, хоча українці цього покоління не мають такої високої довіри до уряду та правопорядку (як результат сталінських репресій) та впевненості у стабільності (як результат індустріалізації, голодомору та післявоєнної розрухи).

2) Покоління бебі-бумерів (1946-1964) назвали в честь бума народжуваності, який спостерігався в післявоєнні часи. В Західній Європі їх цінності формувалися до початку 1970-х років, а в Україні – до 1973 року. Незначне неспівпадіння цінностей цього покоління в Україні та Західній Європі пов'язане з впливом зміни сімейних стереотипів у Західній Європі (сексуальна революція). Однак значна більшість основних цінностей притаманна представникам цього покоління як в Західній Європі так і в Україні.

3) Покоління X (1964-1980 у Західній Європі; 1964-1985 в Україні). В Західній Європі їх цінності формувалися до початку 1990-х років, а в Україні – до 1993 року. Ключовою подією для формування цього покоління в Україні став Чорнобиль. Це покоління в Україні зростало в зовсім інших, досить важких умовах (перебудова, тотальний дефіцит та незалежність країни), в той час як у Західній Європі це був час MTV та Pepsi. Однак значна більшість цінностей цього покоління в Україні та Західній Європі однакова.

4) Покоління Y (1981-2000 у Західній Європі; 1986-2006 в Україні). Їх цінності продовжують формуватися в даний час під впливом терактів,

військових конфліктів та розвитку цифрових технологій. Це перше покоління, яке має однакові цінності в Україні та Західній Європі, що є результатом впливу процесів глобалізації та розвитку сучасних технологій.

5) Покоління Z (народжені після 2000 року у Західній Європі; в Україні – після 2006 року). Їх цінностям ще тільки належить сформуватися. Однак одним з ключових подій, які впливають саме на українське покоління Z є проведення антитерористичної операції.

Таким чином, проаналізувавши основні цінності, притаманні представникам п'яти сучасних поколінь, які активно функціонують в Західній Європі та Україні (мовчазному поколінню, беби-бумерам, поколінню X, Y та Z), можна зробити висновок про практичне повне їх співпадіння, що дозволяє у наступних дослідженнях визначати належність до конкретного покоління за наявністю відповідних цінностей у кокетного індивідуума.

Список літератури

1. Асташова Ю.В. Поколенческий подход к сегментации потребителей в концепции маркетинга взаимодействия / Ю.В. Асташова // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 1 (часть 1). [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=17883>

2. Ермоленко А.Б. Развитие национального образовательного пространства в контексте надбань теорії поколінь / А.Б. Ермоленко // Вісник національного університету оборони. – 2015. – №3(40). – С. 82-87. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/11251.pdf>.

3. Исаева М.А. Поколения кризиса и подъема в теории В. Штрауса и Н. Хоува / М.А. Исаева // Знание. Понимание. Умение. – 2011. – №3. – С. 290-295.

4. Теорія поколінь. До якого покоління належиш ти? [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://kolomyia.com.ua/article.php?article_id=153

5. Howe, N. The Next 20 Years: How Customer and Workforce Attitudes Will Evolve / N. Howe, W. Strauss // Harvard Business Review. – 2007. – Vol. July-August. – P. 41-52 // available online at : <https://hbr.org/2007/07/the-next-20-years-how-customer-and-workforce-attitudes-will-evolve>.